

E cikk terjedelmének korlátai között négy fejezetben vázolom a MAVOSZ rövid történetét. A negyvenöt éves múlt szakaszokra bontásakor abból indultam ki, hogy a MAVOSZ működését behatároló törvények, rendeletek markánsan tükrözik háború utáni történelmünk tár-

hetett eleget, különösen a megkötések folytán, hogy vadásztársaságot csak állami vállalat, állami gazdaság vagy tsz alakíthatott, és a tagfelvételnél előírás volt a fizikai munkások előnyben részesítése. A Szövetség választott tisztségviselőit: Ékes István elnököt, dr. Balassa Gy-

vadgazdálkodás új szabályozásának keretei.

A vadgazdálkodás és vadászat új jogi szabályozásának időszaka, 1957–1967

Az 1957. évi vadászati törvény, majd az erdőkről szóló törvény és végrehajtási rendelete egysé-

Az összefogás 120 éve II.

A Magyar Vadászok Országos Szövetségének krónikája

sadalmi-gazdasági folyamatait, a szocialista rendszerre történő áttérés vajúdján, a személyi kultusz évein át a gazdasági irányítás váltásáig, a mezőgazdaság, benne a vadászat látványos fejlesztéséig, majd a nyolcvanas években indult rendszerváltás folyamatáig.

A magyar vadászat háború utáni újjászervezésének időszaka, 1945–1956

A vadászati jogot a földtulajdontól elválasztó és az állam hatáskörébe utaló miniszterelnöki rendeletet követően a vadászat FM osztálya, megyei és járási felügyelői a vadállomány felmérésére, a háborús károk helyreállítására, a nagyvad fokozott védelmére tettek lépéseket. A korai FM rendeletek a szakmai feltételek megteremtését célozzák. Az irányításban kimagasló szerepet kapott Nagy Endre, Szederjei Ákos, Fónagy István, Zsámbor Ernő, Orbán László, majd Bertóti István, Studinka László, a vadászterületeken Fuchs Antal, Party István, Jankó János és sokan mások, akiknek ma is helye van vadgazdálkodásunk történetében.

Az ME és a végrehajtására kiadott FM és BM rendeletek szólnak a MAVOSZ létrehozásáról, kettős FM–BM felügyelet mellett. A Szövetség 1947-ben alakult meg. Tagja volt minden vadász. Fő érdekképviseleti funkciója a vadásztársaságok és tagjaik fegyvertartási engedélyeinek, alapszabályainak véleményezése, a vadászat szervezeti kereteinek kialakítása. 1948-ban több mint 1600 vadásztársaság került nyilván tartásba, és a fegyvertartási engedélyek száma meghaladta a 33 ezret. A MAVOSZ a hatalmi szervek előírásainak a legnagyobb igyekezet mellett sem te-

la, dr. Karczag István, dr. Bay Béla társelnököt, Szabados Árpád, Sas Árpád, Déri Mihály titkárokat alig egyéves működés után félreállította a MAVOSZ-t felfüggesztő BM határozat. A helyükre lépő Gúth András és P. Horváth István miniszteri biztosok 1950–1954 közötti tevékenysége alatt gyakorlatilag megszűnt a MAVOSZ érdekképviseleti szerepe, folyt a tagrevízió, a fegyvertartási engedélyek felülvizsgálata, a vadásztársaságok politikai indíttatású felszámolása. Az 1954. évi közgyűlésen a MAVOSZ, új alapszabály elfogadásával, visszakapja önkormányzatát, és az 1956. évi ismételt felfüggesztéséig Kiss Árpád elnök és P. Horváth István titkár, Nyikes Béla titkárhelyettes és Gábor István voltak a tisztségviselői, mérsékelt sikerrel, mert az újabb felfüggesztés tervszerűtlenséget állapított meg a MAVOSZ munkájában, és rossz viszonyt a felfüggesztett vezetők és az apparátus között.

A Szövetség fennállásának e viharos szakasza egybeesik a háború utáni újjáépítés hároméves tervével, a túlfeszített iparosítás első ötéves tervével. A vadgazdálkodás szempontjából kiemelendő a két tervidőszak alatt a 450 ezer ha erdőfelújítás, a 104 ezer ha új erdő telepítése. Erre az időre esik az erdőgazdálkodás fejlesztésére kiadott minisztertanácsi határozat, az Országos Erdészeti Főigazgatóság létrehozása, a vadgazdálkodás szakmai irányításának OEF alá helyezése. A háborús károkból és a tervutasításos rendszer túlhatalmaitól kilábaló vadgazdálkodásban erdészeti irányítással teremtődtek meg a vadállomány számbavételének és szakszerű hasznosításának feltételei, alakultak ki a

Lábad, 1967, 11,90 kg, a kiállítás legszebb agancsa (Novi Sad, 1967)

Vallus Pál, a CIC elnöke a teheráni közgyűlés Igazgatótanácsának ülésén

A MAVOSZ a határmenti szarvasállományról tárgyalt a jugoszláv „Jelen” („Szarvas”) vállalat vezetőivel (a képen jobbról Berto Tićak és Vinko Munkačević)

ges keretbe foglalta a vadgazdálkodás és vadászat szabályait. Megerősítette az állam vadászati jogát, a vad állami tulajdonát. Rendelkezett a vadászati jog hasznosításáról, a bérleti szerződésekről, a tsz részére történő átengedésekről, a bér vadászatról. Kimondta a vadászterületek apró- és nagyvadász elkülönítését, a hosszú lejáratú és éves tervek alapján folyó vadgazdálkodási kötelezettséget. Létrehozta az Országos Vadgazdálkodási Tanácsot, melynek OEF delegáltjai között kaptak helyet a MAVOSZ későbbi tisztségviselői; dr. Pongrácz Kálmán, Vallus

Pál, dr. Lénárt Lajos és a vadászatban meghatározó szerepet betöltő Szűcs Ferenc, dr. Villányi Miklós. Az OEF főigazgatója, dr. Balassa Gyula nagy gondot fordított a Szövetség véleményének meghallgatására. A Tanács tagjainak összetételéből eredően a MAVOSZ-nak gyakorlatilag „vétőjoga” volt az ülések napirendjén szereplő területhasznosítási, fejlesztési, jogszabályalkotási stb. kérdésekben.

Az OEF kiemelt feladatnak tekintette a hivatásos vadászok képzését, a felügyelői rendszer kiépítését, a vadgazdálkodás tervezését, az apróvad tenyész-

Lenti,
1970,
12,45 kg,
világ-
rekord
(1970-
1971)

Koller Mihály, Vallus Pál, Tóth Sándor, Kirner Károly 1969-ben a csehszlovák vadászszövetség meghívására a hrusovani vadászaton.

A MAVOSZ fővadásza, Bertóti István tanvadászati eligazítást tart Gödöllőn

szetvédelmi érdekek összehangolását. A nagyvad, különösen az őz és az apróvad bérvadászattal történő hasznosítása és a jelentős élővad-értékesítés megteremtette a Szövetség fejlesztésének anyagi bázisát.

A megyei szakigazgatással és a BM szerveivel együtt a MA-

A szocialista országok vadászszövetségeinek vezetői a hrusovani vadászaton

Tóth Sándor, Vallus Pál és Koller Mihály a finn vadászszövetség meghívására utazott Finnországba 1979-ben (a képen a Tikka fegyvergyárban Koller Mihály, balján szemüveggel Esa Niemela főtítkár)

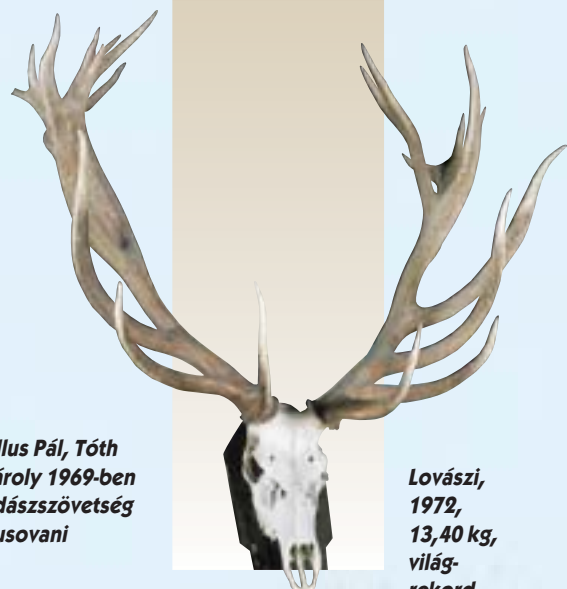
tésének beindítását. Támogatta a vadászati turizmust, 1956-tól a külföldiek bérvadászatát. A zsákmányolt trófeák értékelésére létrehozta az Országos Trófeabíráló Bizottságot, melynek tagjai között helyet kaptak a MAVOSZ képviselői. A vadászárságok bérleti szerződéseinek új ciklusa az 1957 és 1967 közötti időszakra esik. Ekkor alakult ki a MAVOSZ aktív közreműködésével és 1996-ig terjedően az állami és

vadásztársasági hasznosítási területek aránya, mintegy 750 társaság kezelésében, az összes vadászterület 82%-án.

A MAVOSZ, mint a vadászok és a vadászárságok érdekképviseleti szerve, jól körülatárolt hatáskört kapott a vadászok nevelésében, oktatásában, a vadászati kultúra ápolásában, és nagyon fontos elemként a vadászok mozgósításában a vadgazdálkodási feladatok végrehajtására. Ennek megfelelően jöttek létre a MAVOSZ megyei szervei, bizottságai, alakultak tenyészvadtalpei. Nagy hangsúlyt kapott az apróvadállomány gondozása, ragadozók elleni védelme, ami elindította a vadászati-termé-

VOSZ szerepet vállalt a vadászok fegyverellátásában, a vadászárságok taglétszámának növelésében – a törvény szabta feltételekkel elve delegálta a vadászárságok tagságának 25%-át. Tisztségviselőinek sorában Juhász János miniszteri biztost, majd elnököt, illetve Bulat István titkárt 1959-től stabil vezetőség, Pongrácz Kálmán elnök és Török Sándor főtítkár váltotta. Az 1965-től rendszerváltásig terjedő időszakban Vallus Pál töltötte be az elnöki posztot, rövid intervallumban Gál Zoltán volt a titkár, majd 1967-től 1985-ig dr. Koller Mihály, 1985-87 között Kondor Endre, és 1987-1995 között dr. Sinkovits Miklós.

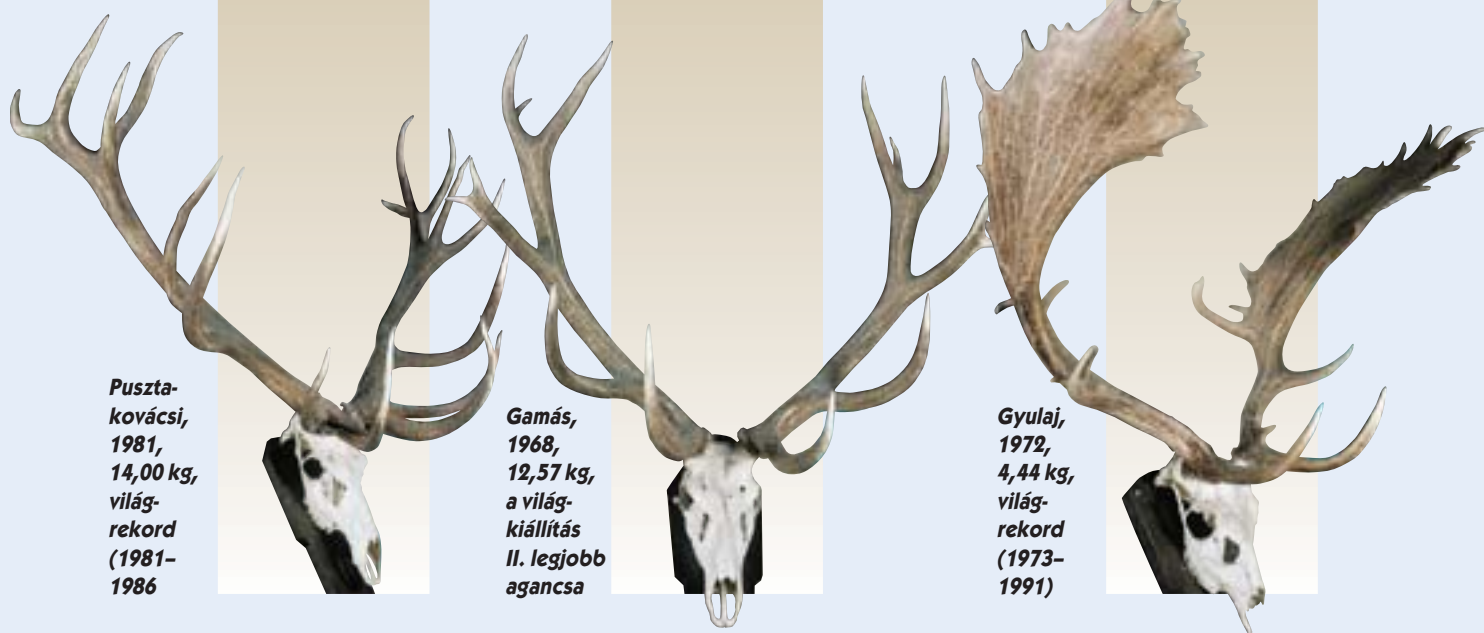

Lovászi,
1972,
13,40 kg,
világ-
rekord
(1973-
1976)

A MAVOSZ történelmének e szakaszát a magyar vadgazdálkodás sikerei fémjelzik. 1966-ban született döntés a Vadászati Világkiállítás rendezéséről; 1966-ban Magyarország a CIC tagjai sorába lépett. Vallus Pál, mint a magyar delegáció vezetője, a CIC alelnöke lett. A MAVOSZ kezdeményezésében a TIT, a világkiállítás előkészítését segítő, 1966-1968-ban három éven át Magyar Vadász Napokat rendezett. A nagy érdeklődéssel kísért előadások felölelték az időszak vadgazdálkodásának nemzetközi helyzetét a vadbiológijától a tenyésztésig és hasznosításig, a mező-, az erdő- és a vadgazdálkodás összehangolásától a természetvédelemig, a vadászati hagyományok ápolásától a vadászati kultúra sokirányú fejlesztéséig. A tanácskozást kísérő szakmai kirándulások, múzeumlátogatások, trófeabemutatók – ekkor már a világrekord őz-, szarvas- és dämtrófeák szemléje – a magyar vadgazdálkodás vitathatatlan sikereiről szóltak, de legalább annyira a gazdasági reform induló programjáról is, amely új fejezetet nyitott a MAVOSZ történetében. Miután 1967-ben létrejött a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium, új szervezeti rendben indult a vadászat irányítása.

A vadászat társadalmi irányításának kiteljesítése, 1968-1981

Mint a II. Vadász Napok egyik előadója, a bevezető előadásban a vadgazdálkodás irányításának

Pusztakovácsi, 1981, 14,00 kg, világ-rekord (1981-1986)

Gamás, 1968, 12,57 kg, a világ-kiállítás II. legjobb agancsa

Gyulaj, 1972, 4,44 kg, világ-rekord (1973-1991)

új vonásairól beszéltem, kiemelve a MAVOSZ hatáskörének lényeges bővülését, a vadászat társadalmi irányításának fokozódását, a döntésben, a tervezésben, a szervezésben a jogkörök megosztását, a vadgazdálkodásban felhasznált eszközök decentralizálását. Kiemeltem, hogy fontos feladatok kerülnek a MAVOSZ operatív irányítása alá, a szakmai irányítás fogalma lényegesen megváltozik, s a Szövetség feladatává válik. A gazdasági lehetőségek fokozásának eredményeként a MAVOSZ veszi át a vadásztársaságok vadtenyésztési munkájának irányítását, az anyagi érdekelttség növelésével bővíti a társaságok kereskedelmi kapcsolatait, a vadásztársaságok kockázatára több fejlesztést, exportnövelést kezdeményez. Ugyanitt a Vadgazdálkodási Alap decentralizálása, a MAVOSZ-hoz helyezése mellett foglaltam állást, utalva a MAVOSZ intéző bizottsága által elfogadott fejlesztési koncepciókra: a fácán- és fogolytelepek felállítására, az értékesítési kapacitások létrehozására, az oktatás finanszírozására, a vadásztársaságok pénzügyeinek rendezésére.

Az irányítási rendszer változásának szellemében törvény módosította az erdőtvény vadászati fejezetét, illetve a végrehajtására jelent meg az 1970-es MÉM rendelet, és új tvr. szabályozta az egyesületek működését.

Az új jogszabályok alapján a MAVOSZ a vadásztársaságok közös szövetsége. Feladata a vadásztársaságoknak és tagjaiknak a társadalmi összefogása, érdekeinek képviselése, ezenkívül a vadásztársaságok gazdál-

kodásának előmozdítása, egyesületi életének támogatása, a vadászok oktatása, nevelése, a vadászati és az ezzel kapcsolatos természetvédelmi kultúra fejlesztése. A 30-as rendelettel megszűnt a Szövetség kettős felügyelete.

A világkiállítás sikeres: a MAVOSZ szerepe a siker elérésében, a több mint kétmillió látogató, a magas rangú vendégek, az állami és pártvezetőknek a magyar vadászat és vadgazdálkodás mellett tett nyilatkozatai magas szintre emelték a vadászat ügyét, vele együtt a sikerben osztozkodókat, a Ma-

R. Lhoist, 1988, Bánokszentgyörgy, 254,07 C.I.C. pont

gyar Vadászok Országos Szövetségét is.

A CIC 1972-ben elnökévé választotta Vallus Pált. A MAVOSZ új székházat kapott. A kormány és a pártszervek felsőfokon minősítették a MAVOSZ érdekképviselői munkáját, a vadgazdálkodásban ját-

szott szerepét, külön hangsúlyozva a vadásztársaságok és a mezőgazdasági üzemek együttműködését, az ágazati érdekek összehangolására tett erőfeszítéseket.

A MAVOSZ, összhangban a vadgazdálkodás távlati tervezésének MÉM programjával, az 1968. évvel induló tízéves bérleti ciklus üzemtervi előírásaival, elfogadta a Szövetség távlati tervét. A tervekkel kapcsolatban kiemelem, hogy a 70-es években a vadgazdálkodás nyereséges volt. A vadásztársaságok évi 40-50 millió Ft-ot, a vadászszövetségek 8-10 millió Ft-ot fordítottak a fejlesztésre, elsősorban a tenyésztésre. Ezekre az évekre esik a csaknem két és fél milliót elérő fácánállomány és az egymilliót meghaladó teríték elérése. A MAVOSZ „A vadállomány megőrzendő nemzeti kincs” jelszót tűzte ki zászlajára. Ennek a jegyében hozta létre a szakbizottságait, döntött a Nimród vadászújság fejlesztéséről, a Nimród Fórum – a MAVOSZ tudományos tájékoztatója – megjelentetéséről, a „zöld füzetek” sorozatáról, a Nimród Fotóklub létrehozásáról és nagyszerű éves kiállításairól.

A MAVOSZ kezdeményezte a Fácánkerti Vadvédelem-technológiai Állomás létrehozását, az Erdészeti Egyetemen a felső fokú vadgazdálkodási tanfolyam szervezését. A képzett szakemberek munkába állításával megyei fővadászok látták el a szakmai feladatokat.

A magyar gazdaságban az új irányítási rendszer bevezetésével előtérbe került a közgazdasági szemlélet, a gazdasági eredmények javítása, az éves nyereségérdekltség, a hosszú távú

érdekek képviselése. Az erdőgazdaságban erőteljesen folyt a mezőgazdasági területek fásítása, 50 ezer hektáron a nyártelepítés. A fakitermelés 7,4 millió m³-re nőtt, ennek nyomán alakult a vágásfelújítási kötelezettség, a felújításban növekvő fajok, a fenyők telepítése. A megnövekedett vadállomány az új közgazdasági környezetben fokozottan került szembe az erdészeti érdekekkel. A szakmai körök, az erdőfelügyelet, a hatósági ellenőrzés szigorítását követelték, az erdő-vad összehango-

Karapancsa, 1986, világrekord (1986-1990)

Gúth, 1991, 5,80 kg, világ-rekord (1991–jelenleg is)

lásának új alapokra helyezését, párt és kormányzati szintű döntések meghozatalát a vadkárokról, a vadászatról. Nemzetközi téren az 1972. évi stockholmi környezetvédelmi konferencia, az 1971. évi Ramsari Egyezmény, illetve a vonuló vad, a vízivad, az élőhelyek stb. védelmét célzó további egyezmények a vadászat szerepének, szabályozásának új megfogalmazását vetették fel.

A MAVOSZ 100 éves jubileuma, a vadászat új szabályozásának előkészítése, 1981–1990

A MAVOSZ 1981. évi centenárium közgyűlésén a politikai vezetés visszafogottan méltatta a vadászat eredményeit, a sportot, a pihenés mellett a jelentős népgazdasági hasznát. Elismerően szólt a vadászat, a vadgazdálkodás és a környezet-, illetve természetvédelem összhangjáról, de a közgyűlésen már felsejlettek a vadászatban halmozódó feszültségek; elemi erővel jelentkeztek az erdő-vad, a mezőgazdaság–vad kapcsolatának problémái, az érdekeltség kérdései, a vadászati jog rendezetlen kérdései.

A plovdivi világkiállítás éve 1981. A MAVOSZ nagy szerepet vállalt a kiállítás előkészítésében. A következő évek a Gazdaságpolitikai Bizottság, a Gazdasági Bizottság és a Minisztertanács elé terjesztett jelentések jegyében teltek. A GPB 1983-ban kimondta az erdőben keletkező károk térítése törvénybe iktatásának igényét, továbbá a termelők érdekelte tételét a vadgazdálkodásban, valójában a termelőszövetkezetek bevonását a vadgazdálkodásba. Napirendre került a vadásztársaságok taglétszámának növelése, amire a MAVOSZ megyei intézőbizottságait kérték fel. A létszámnövelés feltételezte a fegyvertartási engedélyek liberalizálását, a vadászat állampolgári jogon történő engedélyezését.

A vadászati törvény előkészítése a rendszerváltásig folyt, de azt követően is csak 1996-ban született meg. Három tervezete futott zátonyra. Bár a politikai fórumok a változtatás mellett foglaltak állást, már nem volt sem erő, sem bátorság a radikális lépések megtételére. A MAVOSZ a mérleg nyelve-

Martonvásár, 1965, 766,50 g, világrekord (1967–1983)

Jászkisér, 1975, 770,00 g, magyar rekord (1996–jelenleg is)

ként a törvény elodázását segítette, a maga szemszögéből indokoltan, mert az erdei károk térítése megoldhatatlan feladat elé állította volna a vadgazdálkodókat.

A MAVOSZ 1990. áprilisi közgyűlése az egyesületi munka 45 éves szakaszát zárta le, utalva a gyökeres társadal-

Szin, 1995, 28,15 cm, magyar rekord (1996–2000)

mi-gazdasági változásokra, elismerve, hogy az egypártrendszerű hatalom minden következményét magán viselte a társadalom, benne a vadászat és a MAVOSZ is. E politikai-társadalmi közeg határozta meg a Szövetség működési körét, munkamódszerét. A megújuló

társadalmi környezet hatására a közgyűlés szükségesnek tartotta a Szövetség átalakítását, elsősorban a megyei szövetségek létrehozását, országos szövetségbe való tömörülését. Sürgette a vadászat és vadgazdálkodás új jogi szabályozását. A Szövetség előtt álló feladatokhoz mértén alakította a vezető testületet. Elnökévé Bánffy Györgyöt, főtítkárrá ismét dr. Sinkovits Miklóst választotta.

Összegezés: 1945–1990 között mintegy 70 törvény, törvényerejű rendelet, miniszteri rendelet és utasítás foglalkozott a vadászattal és a vadgazdálkodással, benne a vadásztársaságokkal és a MAVOSZ-szal. A szocialista társadalmi-gazdasági viszonyok behatárolták a jogalkotók mozgásterét, a vadászat szervezeteinek működését. Ugyanakkor a MAVOSZ az érdekképviseleti munkájában a napi politikán felülemelkedve, korlátait tágítva helyezte előtérbe a mindenkor tagtségát mozgató érdekeket: a vadállomány védelmét, hasznosítását, újratermelését. Történetének fontos állomásai kötődnek vadállományunk háború utáni helyreállításához, vadászati hagyományaink megőrzéséhez, a gazdaságirányítás változásából

Telki, 1986, 97,60 cm, magyar rekord (1986–jelenleg is)

adódó lehetőségek megragadásához, a Vadászati Világkiállítás rendezéséhez és ebből következően a CIC-ben betöltött szerepéhez, a magyar vadászat nemzetközi rangra emeléséhez.

Dr. Tóth Sándor

Az I. és II. rész fotóanyagát összeállította: Bányai József, Tóth Sándor és Zoltán Attila